

A náci Németország hatása. Ha belpolitikájában nem ért is el sokat, arra azért képes volt, hogy Magyarország sorsát szinte eloldhatatlanul a náci Németországhoz kösse.⁴³ Miután Bethlen a revízió ügyét a nyugati demokráciák segítségével és az ő eszközüiknek számító Népszövetség jóvoltából sem tudta szemernyit sem előrevinni, úgy döntött, hogy a legcélravezetőbb az lesz, ha Magyarország külpolitikáját a Harmadik Birodaloméhoz igazítja hozzá. Hitler Németországa volt az egyetlen nagyhatalom, amely a versailles-i igazságtalanságokat meg nem történtté kívánta tenni, és az egyedüli olyan, amelynek politikai és faji elvei megrezegették Gömbös szívének húrjait. Gömbös volt az első kormányfő, aki a kancellárrá választott Hitlernél hivatalos látogatást tett. Az 1933. június 17–19-én lezajlott látogatás politikai kompromisszummal zárult. Magyarország bátorítást kapott Csehszlovákiával szembeni revíziós követeléseiben, Romániával vagy Jugoszláviával szemben viszont nem. Sokkal fontosabb és Magyarország szempontjából egyenesen végzetes hatású volt az, hogy a Harmadik Birodalom később behatolhatott az ország életének gyakorlatilag minden területére, és módja nyílt a közvetlen beépülésre. Az 1933-as politikai megállapodást az első nagyszabású gazdasági egyezmény követte. Magyarország lehetőséget kapott, hogy eladja Németországnak agrár-főliségét, és ipari termékeket vásároljon, amelyek elősegítik az ország korszerűsítését és felfegyverkezését.

Az 1934 februárjában megkötött német–magyar gazdasági egyezmény jórészt annak volt köszönhető, hogy a Harmadik Birodalom gazdasági minisztere, Hjalmar Schacht új politikát indított be. Feladta az előző élelmezésügyi miniszter, Alfred Hugenberg önellátásra alapozott mezőgazdasági politikáját, és nemcsak a kereskedelmet bővítette, valamint a szükséges agrártermékek kínálatát növelte meg, de egyúttal Magyarországot Németország függőségébe vonta, megnyitván előtte a német felvevőpiacot és a német műszaki, valamint iparcikk-beszerzési forrásokat. A szemes termény és lábasjóság mellett Németország vásárolta fel csaknem a teljes magyar bauxittermelést. Magyarország viszont növekvő mennyiségben importálhatott ipari késztermékeket, az ipar fejlesztéséhez szükséges nyersanyagokat, úgymint szenet, kokszt és kátrányszármazékokat. Hivatalos adatok szerint – ezek nem tartalmazták a fegyvereladás titokban tartott volumenét – a két ország kereskedelmének bővülését 1933 és 1937 között a 2.1. táblázat tünteti föl.

Magyarországot azonban nemcsak a gyorsan növekvő kereskedelmi forgalom kapcsolta nagyon szorosan a Harmadik Birodalomhoz, hanem az is, hogy jelentős német tőke áramlott be beruházások formájában. Több német cég létesített leányvállalatokat, illetve hozott létre ipari létesítményeket Magyarországon. A német gazdasági érdekek tényerése zsi-